

Grundig gennemgang
af vedtægtsforslag
for Fællesforum
viser et rystende billede

Samlet dokumentation og analyse

Af Bestyrelsen Orø Liv · 7. august 2026

Samlet dokumentation og analyse

Vedtægtsforslaget er vurderet efter sin ordlyd og sammenholdt med visionen for Orø Fællesforum, kommissoriet for Kultur & Fællesskab, den strategisk-fysiske udviklingsplan for Orø og nyere forskning om deltidsbeboelse i landdistrikter.

Derfor går vi ind i debatten

Vi går ind i debatten, fordi et lokalforum eller fællesforum har en særlig status i den kommunale konstruktion. I forhold til andre borgerforeninger får det offentlig støtte og forventes at have den direkte kontakt til kommunen på lokalsamfundets vegne. Derfor er det også rimeligt at stille skarpe krav til, hvem det reelt repræsenterer, og hvordan det demokratiske grundlag er skruet sammen.

Fundamentet i vores lokalsamfund er mangfoldighed og plads til mennesker fra alle sociale lag. Når boligerne først er blevet for dyre, og beslutningsmagten er sivet ud til mennesker uden fast bopæl på øen, er udviklingen vanskelig at rulle tilbage.

I bestyrelsen i Orø Liv undrer vi os over, at et langt udvalgsarbejde er endt med et så mangelfuldt resultat for dem, der bor på Orø hele året.

I denne gennemgang afdækker vi de smuthuller og den magtkoncentration, der kan stille helårsbefolkningen som et permanent mindretal og åbne for, at lokalsamfundet langsomt stemmes og sælges væk.

Den demokratiske proces skal naturligvis gå sin gang. Orø Liv er ikke imod, at der etableres et nyt Fællesforum. Men vi mener, at man med rette kan stille spørgsmål ved, om et Fællesforum, der vedtages med disse vedtægter, reelt kommer til at repræsentere alle grupper på Orø ligeligt.

Sådan skal gennemgangen læses

Gennemgangen vurderer den konstruktion, som vedtægternes ordlyd åbner for. Tænkte eksempler viser derfor, hvad reglerne ikke forhindrer; de er ikke påstande om, at et konkret misbrug allerede har fundet sted. Når teksten omtaler mulige flertal og interessekonflikter, er det en analyse af den demokratiske mulighed og af de manglende værn i regelsættet.

Gennemgangens seks dele

- 1. Tre forskellige virkeligheder er ikke én samlet stemme**
- 2. En formue med to forklaringer: Hvem bestemmer i Kultur & Fællesskab?**
- 3. Fem sekunders arbejde - samme stemme som en fastboende**
- 4. De fastboende kan stemmes ned - fire bestyrelsespladser beskytter ikke helårslivet på Orø**
- 5. Bred tilslutning - men for hvem?**
- 6. Hvad sker der, når helårslivet langsomt forsvinder?**

Tre forskellige virkeligheder er ikke én samlet stemme

Når Orø Lokalforum og Orø Beboerforening vil samle fastboende, sommerhusejere og ansatte uden bopæl på øen i det nye Orø Fællesforum under parolen »én samlet stemme«, er det misvisende.

Man kan ikke påstå at repræsentere hele øen, når der i forvejen findes en anden borgerforening på Orø, som ikke er en del af sammenlægningen. Det er direkte uinkluderende at lade som om, at man samler alle kræfter ét sted, mens man i praksis ignorerer eksisterende aktører.

Forskellige dagsordener under samme navn

At bo på Orø hele året, eje et fritidshus eller arbejde på øen er tre helt forskellige former for tilknytning. Det handler ikke om at rangordne mennesker, men om at anerkende, at vi har vidt forskellige interesser og hverdage.

Den fastboende er afhængig af færger, beredskab, skole, indkøb og kommunal service 365 dage om året. Sommerhusejeren har ofte et stærkt forhold til øen, men mærker ikke konsekvenserne af beslutningerne i sin helårshverdag. Den ansattes tilknytning går gennem et job, som kan være alt fra en fast stilling til få dages arbejde.

Samme stemmeret skaber ikke balance

Vedtægterne giver alle tre grupper præcis samme stemmeret uden at beskytte de fastboendes særlige afhængighed af helårslivet. Derved skaber man ikke en fælles interesse. Man lader blot den gruppe vinde, der tilfældigvis kan mønstre flest stemmer på dagen.

Den bekymring afviser Orø Lokalforums forperson, i Sjællandske Nyheder: »Og hvorfor skulle sommerhusejerne stemme ja til noget, der gør det dårligere at bo på Orø? Det ville ikke give nogen mening.«

Men vedtægter skal ikke bygge på en antagelse om, at forskellige grupper altid vil have samme interesser. De skal kunne modstå, at interesserne støder sammen.

Problemet med at viske grænserne ud mellem helårsbeboere og deltidsbeboere er ikke kun et lokalt fænomen. En ny forskningsrapport fra 2025 om deltidsbeboelse i landkommunerne understreger, at ubeboede boliger i de mindre danske økommuner udgør mellem en femtedel og helt op til en tredjedel af den samlede boligmasse. Rapporten slår fast, at fjernejere og deltidsbeboere generelt har en helt anden socioøkonomisk baggrund end lokalbefolkningen, og at kun ganske få – omkring 7-8 procent – ender med at flytte permanent til den kommune, hvor de har deres deltidsbolig. Det understreger, hvorfor interesserne reelt er adskilte og ikke bare kan smeltes sammen.

Ved kommunalvalg er stemmeretten knyttet til fast bopæl i kommunen, netop fordi helårsbeboerne bærer konsekvenserne af det lokale demokrati. Hvis et lokalt fællesforum ophæver den skelnen og lader sommerhusejere eller mobiliserede ansatte uden bopæl på øen udgøre flertallet på en generalforsamling, er det dem, der sætter retningen.

Kravet om, at fire af bestyrelsens syv medlemmer skal være fastboende, ændrer ikke på det. Det samme flertal kan afgøre, hvilke fire fastboende der vælges, og på en senere generalforsamling ændre vedtægterne, så kravet forsvinder. Det er ikke »én samlet stemme« for Orø.

Det er den største eller bedst organiserede gruppes dagsorden, der trækkes ned over hovedet på resten. Nogen vil sige, at ingen vil udnytte reglerne så groft. Det er irrelevant. Vedtægter skal forhindre misbrug – ikke gøre det muligt og håbe, at ingen prøver.

Dokumentgrundlag

Vedtægtsforslaget §§ 2, 3, 5, 6 og 11; Visionen: Én forening – Orø Fællesforum; Center for Regional- og Turismeforskning (2025), især rapportens sammenfatning og afsnit om rural gentrificering og deltidsbeboelse.

En formue med to forklaringer: Hvem bestemmer i Kultur & Fællesskab?

Orø Beboerforenings formue og CVR-nummer skal føres videre i underudvalget Kultur & Fællesskab. Men læser man dokumenterne og lytter til Beboerforeningens forperson, får man to direkte modstridende forklaringer på, hvem der egentlig bestemmer over pengene.

Begge forklaringer kan ikke være rigtige

Den 27. juli udtalte Beboerforeningens forperson, direkte til Sjællandske Nyheder: »Det er også derfor, at beboerforeningens formue ikke bliver en del af Fællesforums, men fortsat er vores egen til at råde over.«

Kommissoriet siger det stik modsatte: »Orø Fællesforums Bestyrelse forvalter Kultur & Fællesskabs formue og er ansvarlig for, at midlerne anvendes i overensstemmelse med formålet.«

Samtidig fastslår kommissoriet, at udvalget hverken får sin egen bestyrelse, sin egen generalforsamling eller selvstændig tegningsret.

Enten råder Beboerforeningen fortsat over sine egne penge, eller også har Fællesforums bestyrelse overtaget magten. Begge dele kan umuligt være sande på samme tid.

Et udvalg uden regler og uden udløbsdato

Kommissoriet sætter ingen rammer for, hvem Kultur & Fællesskab består af. Der mangler regler for antallet af deltagere, optagelse, udpegning, valgperioder og udskiftning. Den samme kreds kan i princippet blive siddende uendeligt.

Fællesforums bestyrelse skal udpege ét af sine egne medlemmer som ansvarlig for udvalget, men rollen er ikke beskrevet. Dokumenterne fortæller heller ikke, hvem der udvikler projekterne, vælger leverandørerne eller kontrollerer priserne, før bestyrelsen godkender regningen.

Åben ladeport for private interesser

Kommissoriet indeholder ingen habilitetsregler. En erhvervsdrivende i udvalget kan foreslå et arrangement i sin egen virksomhed, uden at der skal indhentes konkurrerende tilbud, foretages en uafhængig prisvurdering eller skabes åbenhed om den økonomiske interesse.

Er den samme person også det ansvarlige bestyrelsesmedlem, kan vedkommende udarbejde forslaget, pege på sin egen virksomhed og derefter deltage i den bestyrelse, der godkender betalingen til virksomheden. Kommissoriet kræver ikke, at personen træder ud af behandlingen, eller at interessekonflikten føres til referat.

Et årsregnskab kan vise, hvor pengene endte. Det viser ikke, hvem der skabte idéen, valgte leverandøren eller selv modtog betalingen.

Når Fællesforums bestyrelse skal forvalte en eksisterende formue og Kultur & Fællesskab samtidig kan modtage nye donationer, mangler der svar på tre grundlæggende spørgsmål: Hvem sidder i udvalget, hvem bestemmer over pengene, og hvilke regler forhindrer, at fællesskabets midler ender hos private interesser?

Nogen vil sige, at ingen vil udnytte hullerne. Det er irrelevant. Regler skal forhindre interessekonflikter – ikke åbne for dem og håbe, at ingen bruger muligheden.

Dokumentgrundlag

Kommissorie for Kultur & Fællesskab §§ 1, 3 og 4; vedtægtsforslaget §§ 8 og 9. Den citerede udtalelse fra Orø Beboerforenings forperson er dateret 27. juli 2026 og gengivet fra Sjællandske Nyheder.

Fem sekunders arbejde - samme stemme som en fastboende

Du kan have arbejdet på Orø i fem sekunder. Du kan have flyttet et par mælkejunger for en lokal erhvervsdrivende og kort efter gå ind på Orø Fællesforums generalforsamling med samme stemmeret som en fastboende.

Vedtægterne giver stemmeret til alle ansatte i virksomheder og institutioner på Orø, men stiller ingen krav til ansættelsens længde, timetal eller karakter. En fastansat, en sæsonmedarbejder, en dagslejer og en person hyret til en enkelt opgave behandles derfor ens.

En arbejdsgiver kan skabe en stemmeblok

En arbejdsgiver kan møde op med seks eller otte ferie- eller sæsonansatte, som hver får deres egen stemmeseddel. I yderste konsekvens kan en virksomhed dagsansætte 100 personer og sende dem til generalforsamlingen.

Der kræves ingen kontrakt, lønseddel eller dokumentation for et bestemt antal arbejdstimer. En arbejdsgiver kan i praksis blot oplyse, at en person er ansat. Vedtægterne indeholder ingen regel om, hvad kontrollørerne skal kræve som bevis, eller hvor længe ansættelsen skal have eksisteret.

Fem sekunder, fem timer eller fem år gør derfor ingen forskel efter ordlyden.

Ét sommerhus kan give mange stemmer

Fritidshusejere får også én stemme hver. Der gives ikke én stemme pr. sommerhus, men én stemme til hver ejer. Ejer fem søskende det samme hus, kan de derfor få fem stemmesedler. Vedtægterne sætter ingen grænse for, hvor mange stemmer én ejendom kan udløse.

Reglerne siger heller ikke, hvordan ejerskabet skal dokumenteres. Der står intet om skøde, tingbogsattest eller anden kontrol af, om den fremmødte faktisk ejer en del af huset.

Bestyrelsens egne folk afgør det ved døren

Foreningen vil ikke føre medlemsregister. De fastboende kan vise sundhedskort, men for ansatte og fritidshusejere findes der ingen tilsvarende dokumentationskrav.

I stedet udpeger bestyrelsen de personer, der ved indgangen skal afgøre, hvem der får en stemmeseddel. De skal kontrollere ansættelser og ejerskab efter regler, som ikke fortæller dem, hvad de skal kræve. Der er ingen fast procedure for tvivlstilfælde, ingen klagevej og ingen efterfølgende kontrol.

Nogen vil sige, at ingen arbejdsgiver vil dagsansætte 100 mennesker, og at ingen vil udnytte reglerne så groft. Det er ligegyldigt. Vedtægter skal lukke hullerne, ikke lade dem stå åbne og håbe, at ingen bruger dem.

Dokumentgrundlag

Vedtægtsforslaget § 3 og § 5, stk. 5-6. Eksemplerne illustrerer, hvad ordlyden ikke opstiller grænser eller dokumentationskrav for; de er ikke påstande om, at forholdene allerede har fundet sted

De fastboende kan stemmes ned – fire bestyrelsespladser beskytter ikke helårslivet på Orø

Orø Fællesforums vedtægtsforslag siger, at helårssamfundet er sikret, fordi vedtægterne kræver et flertal af fastboende i bestyrelsen. Men det er en sproglig finte, der dækker over et alvorligt demokratisk problem: De fastboende kan blive stemt ned og miste den afgørende indflydelse på den generalforsamling, der vælger bestyrelsen.

Vedtægterne giver stemmeret til en bred vifte af personer – fra sommerhusejere og medejere til alle ansatte i øens virksomheder og institutioner. Med omkring 1.100 sommerhuse, hvor hvert hus kan have flere ejere, mod knap 1.000 fastboende kan fritidshusejerne allerede fra starten udgøre et flertal. Da der ikke føres medlemsregister eller findes særskilte valggrupper, har hver stemmeberettiget fremmødt én stemme på generalforsamlingen. Ingen kender derfor vælgergruppens reelle størrelse, og de fastboende risikerer at møde op som et mindretal på generalforsamlingen, der er lokalforums øverste myndighed.

Bestyrelsesreglen er en illusion

Reglen om, at mindst fire af de syv bestyrelsesmedlemmer skal have folkeregisteradresse på Orø, ændrer intet ved dette magtforhold.

Det er nemlig det samlede fremmøde på generalforsamlingen, der stemmer om samtlige syv pladser. Det betyder i praksis, at personer uden bopæl på øen kan være med til at afgøre, hvilke fire fastboende kandidater der bliver valgt. De fastboende vælger ikke selv deres repræsentanter.

Samtidig er en folkeregisteradresse i sig selv ingen garanti for, at helårslivet prioriteres. En fastboende boligejer kan have en direkte økonomisk interesse i stigende ejendomsværdier og derfor støtte en udvikling, der gør Orø mere attraktivt for fritidshusejere og investorer, selv om det presser helårslivet. En lokal erhvervsdrivende – eksempelvis en restauratør – kan tilsvarende have en stærk personlig interesse i kandidater, der vil fremme turisme, events og sommeraktiviteter.

Det gør den valgte model utryk: Et flertal bestående af sommerhusejere, erhvervsinteresser, ansatte uden bopæl på Orø og personer, der spekulerer i stigende ejendomsværdier, kan ubesværet pege på de fire fastboende kandidater, der bedst matcher deres egne prioriteter.

En beskyttelse uden vetoret

Viser det sig alligevel, at kravet om fire fastboende bestyrelsesmedlemmer står i vejen for et flertal på generalforsamlingen, kan reglen hurtigt fjernes helt.

Vedtægtsændringer kræver to tredjedeles flertal på en generalforsamling – eller blot et simpelt flertal på en efterfølgende ekstraordinær generalforsamling. De fastboende har ingen særskilt vetoret og skal ikke godkende ændringerne ved en særskilt afstemning.

De fastboende er med andre ord stillet uden reel beskyttelse. En vælgergruppe, som hverken er registreret, afgrænset i antal eller kendt på forhånd, kan møde op, afgøre sammensætningen af bestyrelsen og efterfølgende ændre vedtægterne.

At indvende, at ingen i praksis vil udnytte disse smuthuller, er udenomssnak. Vedtægter skal udformes til at sikre ordentlige rammer og forhindre usaglig magtudøvelse – ikke til at overlade kontrollen til tilfældigheder og håbe på det bedste.

Dokumentgrundlag

Vedtægtsforslaget § 3, § 5, § 6, stk. 2, og § 11; Strategisk-fysisk udviklingsplan for Orø (2024), som beskriver Orø med ca. 1.000 beboere og 1.200 feriehusejere.

Bred tilslutning - men for hvem?

Orø Fællesforums vedtægtsforslag slår i grundlaget fast, at foreningen skal formidle og fremme interesser, hvortil der er »bred tilslutning blandt deltagerne«. Det lyder umiddelbart demokratisk, men formuleringen dækker over en udefineret gummiparagraf.

Vedtægterne sætter hverken tal, tærskler eller dokumentationskrav på ordet »bred«. Da intet er defineret, forvandles formuleringen til et politisk filter. Det bliver i praksis op til den til enhver tid siddende bestyrelse og dens politiske overbevisninger at afgøre, hvornår en sag har opbakning nok til at blive ført videre til Holbæk Kommune eller Sammenslutningen af Danske Småøer.

Bestyrelsens frie sorteringsret

Dette skaber en principiel og alvorlig problemstilling for et lokalforum. En sag kan være afgørende for en gruppe borgere på øen, men hvis den politisk ikke matcher den siddende bestyrelses linje, giver vedtægterne bestyrelsen et simpelt redskab til at sætte foden ned og afvise den med henvisning til manglende »bred tilslutning«.

Et reelt lokalforum bør være indrettet til at løfte alle velbegrundede sager for øens borgere – også de sager, der ligger uden for bestyrelsens egen normale bane eller politiske prioriteter.

»Inkluderende« opgør svækker borgernes ret

Det gør kontrasten endnu skarpere, at kommunikatoren for Orø Fællesforum den 28. maj 2026 skrev på Facebook, at projektet var »et opgør med det 'gamle' Lokalforum« og begyndelsen på »en mere inkluderende tilgang«.

Men opgøret består blandt andet i at erstatte det gamle Lokalforums vedtægter – hvor alle borgere på lige fod kunne rejse lokale ønsker – med en bestemmelse, der kun giver Fællesforum grundlag for at fremme sager med »bred tilslutning«. Det er svært at kalde mere inkluderende.

Særligt kritisk med den overtagne kommunale støtte

Når man lægger det sammen med risikoen for en bestyrelse, der kan blive domineret af specifikke interessegrupper eller fritidshusejere, bliver modellen utryk. Bestyrelsen kan frit vælge at løfte sine egne favoritsager ved blot at erklære dem for fælles, mens besværlige eller politisk »uønskede« sager for øens fastboende sorteres fra.

Det gør problemet ekstra alvorligt, da det nye forum viderefører Orø Lokalforums økonomi og kommunale støtte. En forening, der råder over offentlige midler til sin drift og udråber sig som øens »officielle talerør«, må ikke bygge sin sagsbehandling på elastiske mavefornemmelser og politisk selektivitet.

At indvende, at det i praksis ikke vil ske, er udenomssnak. Vedtægter skal udformes til at sikre ordentlige rammer og forhindre usaglig magtudøvelse – ikke til at overlade kontrollen til tilfældigheder og håbe på det bedste.

Dokumentgrundlag

Vedtægtsforslaget § 2, stk. 2, samt §§ 4-6; Visionen: Én forening – Orø Fællesforum. Det citerede Facebook-opslag er dateret 28. maj 2026.

Hvad sker der, når helårslivet langsomt forsvinder?

Vedtægter i en kommunalt støttet borgerforening er ikke bare foreningsteknik – de er et magtinstrument. De bestemmer, hvem der har stemmeret, hvem der kan vælges, og hvem der i sidste ende får lov til at definere Orøs fremtid.

Med det nye vedtægtsforslag åbnes der en ladeport. Fritidshusejere, erhvervsinteresser og personer uden fast bopæl på Orø får direkte indflydelse på lige fod med dem, der lever og har deres hverdag på øen. Samtidig giver kravet om »bred tilslutning« bestyrelsen et frit filter til at afvise afgørende hverdagssager om boliger og bopælspligt, mens turismeprojekter og investeringsinteresser kan fremmes som fælles interesser.

En spiral, der er svær at vende

Erfaringer fra andre øer og kystsamfund – bakket op af Center for Regional- og Turismeforskning – viser præcis, hvad der kan ske, når købekraft udefra får overtaget: Boligpriserne presses op, lokale borgere får vanskeligere ved at konkurrere om boligerne, og den oprindelige befolkning skubbes langsomt ud.

Helårslivet forsvinder sjældent med ét brag. Det dør langsomt, sag for sag, indtil samfundet ikke bare er blevet mindre, men også smallere.

En udemokratisk fribillet

Orøs egen udviklingsplan slår fast, at øens fremtid kræver balance mellem hverdagsliv, erhvervsliv og ferieliv. Skole, daginstitution, indkøbsmuligheder og helårsboliger er forudsætninger for et bæredygtigt samfund.

Alligevel lægger det nye vedtægtsforslag magten over denne balance i hænderne på en vælgerkreds, hvor helårsbefolkningen kan stemmes ned. Og kommissoriet for Kultur & Fællesskab overlader den praktiske indflydelse på anvendelsen af en særskilt formue og fremtidige donationer til en personkreds, som ingen borgere vælger, som ingen valgperiode har, og som kommissoriet ikke engang definerer. Konstruktionen beskytter ikke helårslivet mod at blive nedprioriteret – den gør det muligt.

En advarsel i tide

Fundamentet i vores lokalsamfund er mangfoldighed og plads til mennesker fra alle sociale lag. Når boligerne først er blevet for dyre, og beslutningsmagten er sivet ud til mennesker uden fast bopæl på øen, er udviklingen vanskelig at rulle tilbage.

I bestyrelsen i Orø Liv undrer vi os over, at så mange mennesker har brugt så lang tid på arbejdet og er endt med et så mangelfuldt og i praksis forskelsbehandlende resultat. Det er svært at forstå, at ingen undervejs har råbt vagt i gevær og sagt, at

konstruktionen ganske enkelt ikke er god nok.

Når et fællesforum vil samle hele øen, skal vedtægterne beskytte alle borgeres stemme. Det gør disse vedtægter ikke – de stiller helårsbefolkningen som et permanent mindretal og åbner for, at vores lokalsamfund langsomt stemmes og sælges væk.

Dokumentgrundlag

Vedtægtsforslaget §§ 2-6 og 11; Kommissorie for Kultur & Fællesskab §§ 3-4; Center for Regional- og Turismeforskning (2025); Strategisk-fysisk udviklingsplan for Orø (2024), især visionen om balance mellem hverdagsliv, erhvervsliv og ferieliv.